

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΙΚΕ ΚΑΙ ΕΠΕ

ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ ΑΝΤΩΝΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΑΤΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας αναφέρεται και αναλύεται η Ιδιωτική Κεφαλαιουχική εταιρία (ΙΚΕ), η οποία αποτελεί μια νέα εταιρική μορφή με έντονα κεφαλαιουχικά στοιχεία καθώς διαθέτει κεφάλαιο και η ευθύνη των εταίρων για τα χρέη της εταιρίας είναι περιορισμένη.

Η νέα αυτή εταιρία θεωρείται εξελικτικός τύπος εταιρίας και προορίζεται για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς ο πλησιέστερος εταιρικός τύπος αυτής είναι η ΕΠΕ που αναπτύσσεται στο δεύτερο κεφάλαιο, η οποία ισχύει και λειτουργεί αναλλοίωτη από την θέσπισή της.

Στην παρούσα εργασία έγινε προσπάθεια να αναλυθούν οι δύο αυτοί εταιρικοί τύποι, συγκρίνοντας στο τρίτο κεφάλαιο τα βασικά στοιχεία που έχουν να κάνουν με το νομικό πλαίσιο των δυο εταιριών.

Εν κατακλείδι στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την σύγκριση των εταιρικών τύπων ΙΚΕ και ΕΠΕ.

ABSTRACT

In the first chapter of the paper is mentioned and analyzed the Private Company which is a new company type with highly capital elements since she has capital, but the responsibility of the partners for the company's debts is limited.

This new company type is considered to be an evolutionary company which is designed for smaller businesses, since the closest with it company type is the Limited Liability Company, which is developed in the second chapter and it is applied unvaried since its institution.

The goal of this paper is to analyze this company types, comparing in the third chapter the basic elements of the laws of the companies.

Finally the fourth chapter refers to the results and conclusions of the comparison of the Private Company and the Limited Liability Company.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	2
ABSTRACT.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΙΚΕ	7
1.1. ΣΥΣΤΑΣΗ ΙΚΕ	7
1.1.1. Βασικά στοιχεία Ίδρυσης ΙΚΕ	7
1.2. ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΙΚΕ	8
1.3. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΙΚΕ	9
1.3.1. Είδη διαχείρισης ΙΚΕ	9
1.3.2. Οι υποχρεώσεις και η ευθύνη του διαχειριστή.....	9
1.3.3. Το Σώμα/ Η Συνέλευση των εταίρων	10
1.4. ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ.....	13
1.4.1. Τα δικαιώματα των εταίρων.....	13
1.4.2. Οι υποχρεώσεις των εταίρων.....	14
1.5. ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΜΕΡΙΔΙΑ	14
1.5.1. Τα είδη εισφορών.....	14
1.6. ΛΥΣΗ ΙΚΕ	16
1.7. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΙΚΕ	17
2. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΕ.....	18
2.1. ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΕ	18
2.1.1. Βασικά στοιχεία ίδρυσης ΕΠΕ	19
2.1.2. Σύνταξη σχεδίου καταστατικού.....	19
2.1.3. Τηρούμενα βιβλία από την Ε.Π.Ε.....	20
2.2. ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ Ε.Π.Ε.....	21
2.2.1. Οι διαχειριστές της Ε.Π.Ε.....	21
2.2.2. Η Γενική Συνέλευση της Ε.Π.Ε.....	22
2.3. ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ.....	24
2.3.1. Τα δικαιώματα των εταίρων.....	24
2.3.2. Υποχρεώσεις των εταίρων	26
2.4. ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΕΠΕ	26
2.5. ΛΥΣΗ ΕΠΕ.....	27
2.6. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΕ.....	27
3. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ ΙΚΕ ΚΑΙ ΕΠΕ	29
3.1. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΙΚΕ ΚΑΙ ΕΠΕ	29
3.1.1. Τύπος Ιδρυτικής Πράξης	29

3.1.2.	Περιεχόμενο Καταστατικό.....	30
3.1.3.	Διαδικασία Ίδρυσης.....	31
3.2.	ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΣΤΗΝ ΙΚΕ ΚΑΙ ΕΠΕ	32
3.2.1.	Διαχειριστής στην ΙΚΕ και ΕΠΕ	32
3.2.2.	Σώμα Εταίρων ΙΚΕ και Συνέλευση Εταίρων ΕΠΕ	33
3.2.3.	Δικαίωμα Ψήφου Εταίρων ΙΚΕ και ΕΠΕ	34
3.2.4.	Αρμοδιότητες Σώμα Εταίρων ΙΚΕ και Συνέλευσης Εταιρών ΕΠΕ	35
3.2.5.	Ελαττωματικές Αποφάσεις των Εταίρων της ΙΚΕ και της Συνέλευσης Εταίρων της ΕΠΕ	36
3.3.	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΤΑΙΡΩΝ ΣΤΗΝ ΙΚΕ ΚΑΙ ΕΠΕ	36
3.4.	ΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΙΚΕ ΚΑΙ ΕΠΕ	37
4.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	38
	Βιβλιογραφία	39

	Πίνακας 1. Στοιχεία δύο νόμων για Εταιρείες ΙΚΕ και ΕΠΕ.	30
	Πίνακας 2. Ομοιότητες και Διαφορές των υποχρεώσεων των διαχειριστών ΙΚΕ και ΕΠΕ.	33
	Πίνακας 3. Αρμοδιότητες Σώμα Εταίρων ΙΚΕ και Συνέλευσης Εταίρων ΕΠΕ.	35

Εισαγωγή

Στο ελληνικό εταιρικό δίκαιο υφίσταται κατά κρατούσα άποψη η αρχή του κλειστού αριθμού των εταιρικών τύπων, δηλαδή δεν επιτρέπεται στους συμβαλλόμενους να δημιουργήσουν νέους εταιρικούς τύπους ή να παραποιήσουν τα βασικά χαρακτηριστικά των υπαρχόντων .

Σύμφωνα με αυτή την αρχή οι εταιρίες με νομική προσωπικότητα που αναγνωρίζονται από το δίκαιο διακρίνονται σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνεται η αστική εταιρία με νομική προσωπικότητα, η ομόρρυθμη, η ετερόρρυθμη και η αφανής εταιρία, ενώ στην δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνεται η ανώνυμη, η εταιρία περιορισμένης ευθύνης, η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία και η ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρία.

Οι συνηθέστεροι εταιρικοί τύποι που χρησιμοποιούνταν μέχρι σήμερα ήταν η ομόρρυθμη και η ετερόρρυθμη από τις προσωπικές εταιρίες και από τις κεφαλαιουχικές η ανώνυμη και η εταιρία περιορισμένης ευθύνης. Όμως με τον νόμο 4072/2012 εισήχθηκε η Ιδιωτική Κεφαλαιουχική εταιρία, η οποία προέκυψε ως εξελιγμένος και βελτιωμένος τύπος εταιρίας έχοντας αρκετά κοινά σημεία με την εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης.

Στα παρακάτω κεφάλαια της εργασίας γίνεται η ανάλυση της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής εταιρίας και της εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης, καθώς και η σύγκριση αυτών προκειμένου να διευκρινιστεί ποια από τις δυο εταιρίες είναι πιο ευνοϊκή στις νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες.

1. Η έννοια της ΙΚΕ

Η Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία είναι μια νέα εταιρική μορφή η οποία εισήχθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον Ν.4072/2012 και παραπέμπει στην σχεδιαζόμενη από την ΕΕ «Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία».

Δημιουργήθηκε ως μια πιο ευέλικτη μορφή εταιρίας από τις ήδη υπάρχουσες, η οποία θα είναι προσαρμοσμένη στις νέες συνθήκες αγοράς και θα προορίζεται για μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεδομένου ότι προσφέρει ευελιξία, απλοποιημένη λειτουργία και χαμηλό κόστος σύστασης.

Η ΙΚΕ είναι κεφαλαιουχική εταιρία¹ όπως διευκρινίζεται απ' την ονομασία της, δηλαδή στηρίζεται στην περιουσιακή συμβολή των εταίρων της, οι οποίοι όμως έχουν περιορισμένη ευθύνη για τα χρέη της εταιρίας (με επιφύλαξη του άρθρου 79 για τις εγγυητικές εισφορές), έχει νομική προσωπικότητα και είναι εμπορική κατά το τυπικό σύστημα ακόμα κι αν ο σκοπός αυτής δεν είναι εμπορικός.

1.1. Σύσταση ΙΚΕ

1.1.1. Βασικά στοιχεία Ίδρυσης ΙΚΕ

Μερικά βασικά χαρακτηριστικά² για την ίδρυση της ΙΚΕ είναι τα ακόλουθα:

- 1) Η σύσταση και οι τροποποιήσεις της γίνονται κατά κανόνα με ιδιωτικό έγγραφο που οφείλει να περιέχει το καταστατικό (άρθρο 44, παρ.2). Το έγγραφο αυτό μπορεί να είναι συμβολαιογραφικό αν ορίζεται από ειδική διάταξη του νόμου, εάν εισφέρονται στην εταιρία περιουσιακά στοιχεία ή εάν αποφασιστεί από τους εταίρους.
- 2) Μπορεί να ιδρυθεί από πολλά πρόσωπα, φυσικά ή νομικά. Επίσης μπορεί να συσταθεί ή να καταστεί μεταγενέστερα ως μονοπρόσωπη (όπου στην επωνυμία πρέπει να συμπεριλαμβάνονται οι λέξεις Μονοπρόσωπη ΙΚΕ) λόγω μεταβίβασης μεριδίων, εξόδου ή αποκλεισμού εταίρου κλπ και το όνομα του μοναδικού εταίρου πρέπει να υποβάλλεται σε δημοσιότητα στο ΓΕΜΗ. (άρθρο 43, παρ. 4).
- 3) Η διάρκεια της είναι ορισμένου χρόνου, όπου αν δεν ορίζεται από το καταστατικό θεωρείται ότι είναι δωδεκαετής.
- 4) Ο σκοπός της ορίζεται από το καταστατικό και μπορεί να είναι περισσότεροι από ένας. Η ΙΚΕ έχει δικαίωμα να ασκεί κάθε είδους

¹ Ευθυμιάτου, σελ.197

² Χατζηγάγιος, σελ. 585-589

επιχειρηματική δραστηριότητα εκτός από εκείνες τις δραστηριότητες για τις οποίες έχει ορισθεί συγκεκριμένος τύπος εταιρίας.

- 5) Η εταιρία είχε κεφάλαιο τουλάχιστον 1 ευρώ (άρθρο 43, παρ.3) και μετά τον ν. 4155/2013 το ποσό του κεφαλαίου καθορίζεται ελεύθερα από τους εταίρους όπου μπορεί πλέον να είναι και μηδενικό. Οι εταίροι μπορούν να συμμετέχουν στην εταιρία με κεφαλαιακές, εξωκεφαλαιακές και εγγυητικές εισφορές.
- 6) Το κεφάλαιο της ΙΚΕ διαιρείται σε εταιρικά μερίδια (άρθρο 75, παρ.1)
- 7) Η φορολογική μεταχείριση της ΙΚΕ είναι ίδια με εκείνη της ΕΠΕ. (άρθρο 116, παρ. 10 και 11)

1.2. Συστατικά καταστατικού ΙΚΕ

Τα βασικά συστατικά³ που θα πρέπει να περιλαμβάνει το καταστατικό της ΙΚΕ είναι τα ακόλουθα:

- Το ονοματεπώνυμο, την διεύθυνση κατοικίας και την τυχόν ηλεκτρονική διεύθυνση των εταίρων.
- Την εταιρική επωνυμία (υποχρεωτικά αναγράφονται οι λέξεις Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία).
- Την έδρα της εταιρίας (η καταστατική της έδρα είναι στον δήμο που αναφέρει στο καταστατικό της, ενώ η πραγματική της έδρα μπορεί να είναι οπουδήποτε).
- Το σκοπό της εταιρίας.
- Την ιδιότητα της εταιρίας ως ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία.
- Τις εισφορές των εταίρων κατά κατηγορία εισφορών και την αξία αυτών, σύμφωνα με τα άρθρα 77 έως 79, καθώς και το κεφάλαιο της εταιρίας.
- Τον συνολικό αριθμό των εταιρικών μεριδίων.
- Τον αρχικό αριθμό των μεριδίων κάθε εταίρου και το είδος της εισφοράς που τα μερίδια αυτά εκπροσωπούν. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα εταιρικά μερίδια δεν υπολογίζονται με βάση αποκλειστικά το κεφάλαιο της εταιρίας, αλλά με βάση την αξία του συνόλου των εισφορών.
- Τον τρόπο διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρίας.
- Την διάρκεια της εταιρίας.

³ Χατζηγάγιος, σελ. 590-592
Ψυχομάνης, σελ. 410-411

1.3. Τα Όργανα της ΙΚΕ

Ως όργανα της ΙΚΕ ορίζονται ο διαχειριστής και η συνέλευση των εταίρων.

Η ΙΚΕ έχει δικαίωμα να ορίσει έναν ή και περισσότερους διαχειριστές, φυσικά πρόσωπα, εταίρος ή μη.

1.3.1. Είδη διαχείρισης ΙΚΕ

Τα είδη διαχείρισης της ΙΚΕ σύμφωνα με τα άρθρα 55-57 του ν.4072/2012 είναι τα εξής:

- **Νόμιμη και καταστατική**

Νόμιμη διαχείριση είναι όταν για τις υποθέσεις της εταιρίας ενεργούν όλοι οι εταίροι συλλογικά, ενώ καταστατική διαχείριση είναι όταν το καταστατικό ορίζει τον τρόπο διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρίας (απόφαση η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των εταιρικών μεριδίων).

- **Συλλογική και Ατομική**

Συλλογική διαχείριση είναι όταν υπάρχουν περισσότεροι από ένας διαχειριστές ή όταν ασκείται από όλους τους εταίρους, ενώ ατομική διαχείριση είναι όταν ασκείται από τον μοναδικό εταίρο ή από τον εταίρο που ορίζεται από το καταστατικό.

1.3.2. Οι υποχρεώσεις και η ευθύνη του διαχειριστή

Στην διαχείριση και εκπροσώπηση της ΙΚΕ αναφέρονται λεπτομερώς τα άρθρα 55-67 του ν.4072/2012. Αναλυτικότερα ο διαχειριστής έχει την υποχρέωση να εκπροσωπεί και να διαχειρίζεται τις υποθέσεις της εταιρίας, την περιουσία της και να επιχειρεί την επίτευξη των σκοπών αυτής όπως αναφέρεται από το καταστατικό, τον νόμο και από τις αποφάσεις των εταίρων. Επιπρόσθετα ο διαχειριστής έχει υποχρέωση πίστωσης στην εταιρία, δηλαδή απαγορεύεται να επιδιώκει συμφέροντα τα οποία είναι αντίθετα με τα συμφέροντα της εταιρίας, οφείλει να ενημερώνει τους εταίρους σε περίπτωση όπου τα συμφέροντα που προκύπτουν συμπίπτουν με δικά του συμφέροντα και αντίστροφα, και να τηρεί εχεμύθεια για τις εταιρικές υποθέσεις.

Ο διαχειριστής οφείλει να τηρεί:

- 1) Βιβλίο εταίρων, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία (προσωπικά και εταιρικά) του κάθε εταίρου.
- 2) Ενιαίο βιβλίο πρακτικών αποφάσεων των εταίρων και αποφάσεων της διαχείρισης, στο οποίο αναγράφονται όλες οι αποφάσεις που λήφθηκαν είτε από τους εταίρους, είτε από τον διαχειριστή ή τους διαχειριστές της εταιρίας με σημείωση της ημερομηνίας και της ώρας που πάρθηκαν οι αποφάσεις.

1.3.3. Το Σώμα/ Η Συνέλευση των εταίρων

Για κάθε υπόθεση της εταιρίας αποφασίζει το σώμα των εταίρων είτε μέσω συνέλευσης είτε όχι⁴.

Υπάρχουν δυο είδη συνελεύσεων η τακτική όπου καλείται τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο εντός τεσσάρων μηνών από την λήξη της εταιρικής χρήσης κυρίως για την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και η έκτακτη η οποία καλείται οποτεδήποτε από τον διαχειριστή της εταιρίας.

Στη συνέλευση μετέχουν όλοι οι εταίροι αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο.

1.3.3.1. Σύγκληση

Η συνέλευση μπορεί να συγκληθεί από τον διαχειριστή προ οκτώ τουλάχιστον ημερών και μέσω προσωπικής πρόσκλησης των εταίρων με κάθε κατάλληλο μέσο ή από τη μειοψηφία, δηλαδή από οποιονδήποτε εταίρο που έχει το ένα δέκατο του συνολικού αριθμού των εταιρικών μεριδίων, προκειμένου να προσδιορισθούν τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Αν ο διαχειριστής μέσα σε δέκα ημέρες δεν συγκαλέσει τη συνέλευση, οι αιτούντες εταίροι προβαίνουν οι ίδιοι στη σύγκληση με την προταθείσα ημερήσια διάταξη.

Η πρόσκληση της συνέλευσης βάσει νόμου πρέπει να περιέχει με ακρίβεια τον τόπο και το χρόνο όπου θα λάβει χώρα η συνέλευση, τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των εταίρων, καθώς και την λεπτομερή ημερήσια διάταξη.

⁴ Ψυχομάνης, σελ. 412

1.3.3.2. Τόπος συνέλευσης

Ο τόπος που συνέρχεται η συνέλευση ορίζεται από το καταστατικό. Σε περίπτωση που δεν αναφέρεται στο καταστατικό η συνέλευση μπορεί να διεξαχθεί στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, στην έδρα της εταιρίας ή οπουδήποτε αλλού αν αποφασίσουν ομόφωνα οι εταίροι.

Σε περίπτωση που κάποιος εταίρος κατοικεί σε άλλη χώρα από αυτή που γίνεται η συνέλευση ή σε περίπτωση σπουδαίου λόγου (ασθένεια, αναπηρία κ.α.) η συνέλευση μπορεί να διεξαχθεί με τηλεδιάσκεψη (άρθρο 71, παρ. 2 ν. 4072/2012), δεδομένου ότι ο διαχειριστής και οι εταίροι οφείλουν να μεριμνούν για την γνησιότητα των βουλήσεων που εκφέρονται μέσω τηλεδιάσκεψης⁵.

1.3.3.3. Αποφάσεις εταίρων στη συνέλευση

Κάθε εταιρικό μερίδιο αντιστοιχεί και σε ένα δικαίωμα ψήφου. Το καταστατικό μπορεί να ορίζει ότι για την λήψη κάποιας συγκεκριμένης απόφασης υπάρχει όριο στον αριθμό των ψήφων που έχει στην διάθεση του κάθε εταίρος.

Η λήψη αποφάσεων στην συνέλευση λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των εταιρικών μεριδίων και οι αποφάσεις αυτές δεσμεύουν τους απόντες ή τους διαφωνούντες εταίρους.

Το καταστατικό της εταιρίας ορίζει εκείνο το ποσοστό με το οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις, γι' αυτό το λόγο μπορεί να ορίζει ότι κάποιες αποφάσεις χρίζουν την ομοφωνία των εταίρων. Μπορεί επίσης να προβλέπει ότι όλες ή ορισμένες αποφάσεις λαμβάνονται με σύνθετο κριτήριο, δηλαδή με πλειοψηφία του αριθμού των εταίρων οι οποίοι εκπροσωπούν την πλειοψηφία των εταιρικών μεριδίων.

Οποιαδήποτε τροποποίηση του καταστατικού απαιτεί πλήρη ομοφωνία των εταίρων.

Όλες οι αποφάσεις καταγράφονται στο βιβλίο πρακτικών, το οποίο τηρείται σύμφωνα με το άρθρο 66.

⁵ Λεοντάρης, σελ. 611

1.3.3.4. Αποφάσεις εταίρων χωρίς συνέλευση

Σύμφωνα με το άρθρο 73 του Ν.4072/2012, οι αποφάσεις των εταίρων μπορούν να ληφθούν ομόφωνα και εγγράφως εκτός συνέλευσης.

Αυτό ισχύει όταν όλοι οι εταίροι ή οι αντιπρόσωποί τους συμφωνούν να αποτυπωθεί η πλειοψηφική τους απόφαση σε έγγραφο. Έπειτα υπογράφεται από όλους τους εταίρους με αναφορά των μειοψηφούντων. Η απόφαση αυτή καταχωρείται στο βιβλίο των πρακτικών. Ο τρόπος αυτός αποτύπωσης των αποφάσεων αντιστοιχεί στα πρακτικά που είναι γνωστά ως «πρακτικά δια περιφοράς»⁶.

1.3.3.5. Ελαττωματικές αποφάσεις ΙΚΕ

Βάση του άρθρου 74 του Ν.4072/2012 τα είδη των ελαττωματικών αποφάσεων είναι δύο και διακρίνονται σε ακυρώσιμες και άκυρες.

Ακυρώσιμες αποφάσεις είναι εκείνες που λαμβάνονται σε συνέλευση και δεν συμφωνούν με το καταστατικό ή τον νόμο και ακυρώνονται από το δικαστήριο.

Ο διαχειριστής ή κάθε εταίρος που δεν παρέστη σε συνέλευση ή που είναι αντίθετος σε απόφαση της συνέλευσης μπορεί να ζητήσει την ακύρωση της απόφασης της συνέλευσης έπειτα από αίτηση του στο αρμόδιο δικαστήριο εντός τεσσάρων μηνών από την καταχώριση της απόφασης στο βιβλίο πρακτικών.

Όταν η προσβαλλόμενη απόφαση της συνέλευσης καταχωρείται στο Γ.Ε.ΜΗ., τότε αυτόματα καταχωρείται και η δικαστική απόφαση που την ακυρώνει.

Άκυρες είναι εκείνες οι αποφάσεις της συνέλευσης που δεν συμφωνούν με τον νόμο ή το καταστατικό και αναγνωρίζονται από το δικαστήριο έπειτα από αίτηση που υποβάλλεται από οποιοδήποτε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον εντός έξι μηνών από την καταχώριση της απόφασης στο βιβλίο πρακτικών.

Οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί με έγγραφο χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 73 που αναφέρθηκαν παραπάνω ή που είναι αντίθετες στο νόμο ή το καταστατικό είναι άκυρες και η διαδικασία ακύρωσης τους είναι ίδια με την διαδικασία ακύρωσης αποφάσεων που λήφθηκαν εντός συνέλευσης.

⁶ Λεοντάρης, σελ. 612

1.4. Τα Δικαιώματα και οι Υποχρεώσεις των εταίρων

1.4.1. Τα δικαιώματα των εταίρων

Δικαίωμα ενός εταίρου θεωρείται η ψήφος ή οι ψήφοι σε κάθε συνέλευση ανάλογα με τα εταιρικά μερίδια που έχει στην κατοχή του.

Επιπρόσθετα κάθε εταίρος της ΙΚΕ έχει δικαίωμα πληροφόρησης, δηλαδή δικαιούται να λαμβάνει γνώση της πορείας της εταιρίας, των εταιρικών υποθέσεων και να εξετάζει τα βιβλία και τα έγγραφα της εταιρίας.

Ένα ακόμα δικαίωμα είναι το δικαίωμα μειοψηφίας, το οποίο δημιουργείται όταν ένας εταίρος κατέχει το 1/10 του συνολικού αριθμού μεριδίων. Από το δικαίωμα μειοψηφίας απορρέει η δυνατότητα⁷:

- ανάκλησης του διαχειριστή που ορίστηκε από το καταστατικό για σπουδαίο λόγο
- διορισμού ανεξάρτητου ορκωτού λογιστή, προκειμένου να γίνει έλεγχος της διαχείρισης της εταιρίας και έπειτα να γνωστοποιηθεί η έκθεση του ορκωτού ελεγκτή στους εταίρους
- έγκρισης σχεδίου επιτάχυνσης της διαδικασίας εκκαθάρισης της εταιρίας.

Όλοι οι εταίροι δικαιούνται μερίδιο από τα κέρδη της εταιρίας αλλά και από το προϊόν εκκαθάρισης της σύμφωνα τον αριθμό των εταιρικών μεριδίων που έχουν στην κατοχή τους.

Επίσης κάθε εταίρος έχει δικαίωμα εξόδου από την εταιρία, δεδομένου ότι υφίσταται σπουδαίος λόγος και σχετική απόφαση του δικαστηρίου ή αν προβλέπεται από το καταστατικό, λαμβάνοντας την πλήρη αξία της εισφοράς του.

Υπάρχει δυνατότητα αποκλεισμού κάποιου εταίρου μετά από αίτηση κάθε διαχειριστή ή εταίρου και έπειτα από σχετική απόφαση των λοιπών εταίρων. Η αίτηση υποβάλλεται εντός 60 ημερών από την απόφαση των εταίρων και το δικαστήριο αποφασίζει για την προσωρινή αναστολή του δικαιώματος ψήφου του υπό αποκλεισμό εταίρου. Μετά τον αποκλεισμό του εταίρου καταβάλλεται σ' αυτόν η πλήρης αξία των μεριδίων που είχε στην κατοχή του, ενώ η εταιρία μπορεί να αξιώσει αποζημίωση κατά το άρθρο 78 παρ. 4 του Ν. 4072/2012.

⁷ Χατζηγάγιος, σελ. 623

1.4.2. Οι υποχρεώσεις των εταίρων

Η βασικότερη υποχρέωση των εταίρων είναι η καταβολή της κεφαλαιακής εισφοράς κατά την ίδρυση της εταιρίας. Η εξωκεφαλαιακή εισφορά οφείλει να καταβληθεί στον χρόνο που ορίζεται στο καταστατικό, ενώ οι εγγυητικές εισφορές λειτουργούν άμεσα από την ανάληψη της σχετικής ευθύνης και ο εταίρος οφείλει να διατηρεί την περιουσιακή του κατάσταση σε ετοιμότητα πληρωμής των χρεών της εταιρίας.

Σε περίπτωση που δεν έχει ορισθεί από το καταστατικό ή από τους εταίρους νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρίας, κάθε εταίρος οφείλει να διαχειρίζεται τις υποθέσεις και να εκπροσωπεί την εταιρία σε συνεργασία με τους άλλους εταίρους ή ατομικά σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης⁸.

1.5. Εταιρικά μερίδια

Σύμφωνα με το άρθρο 75 του ν. 4072/2012, η συμμετοχή στην ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία προϋποθέτει την απόκτηση ενός ή περισσότερων εταιρικών μεριδίων, τα οποία δεν μπορούν να παρασταθούν με μετοχές. Η εταιρία δύναται να χορηγεί έγγραφο για τα εταιρικά μερίδια χωρίς όμως να έχει χαρακτήρα αξιογράφου. Όλα τα μερίδια ανεξάρτητα απ' το είδος εισφοράς που αντιπροσωπεύουν έχουν την ίδια ονομαστική αξία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός ευρώ.

Ο αρχικός αριθμός μεριδίων κάθε εταίρου ορίζεται από το καταστατικό, αλλά μπορεί να αυξομειώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του σχεδίου νόμου (π.χ. αύξηση ή μείωση κεφαλαίου, μεταβίβαση μεριδίων, έξοδος εταίρου ή είσοδος νέου εταίρου, εξαγορά μεριδίων κ.α.).

1.5.1. Τα είδη εισφορών

Τα εταιρικά μερίδια⁹ παριστούν τις εισφορές των εταίρων, οι οποίες μπορούν να είναι τριών ειδών: κεφαλαιακές, εξωκεφαλαιακές ή εγγυητικές, γεγονός το οποίο αποτελεί την βασική καινοτομία και διαφορά της ΙΚΕ σε σχέση με τις κλασσικές κεφαλαιουχικές εταιρίες ΕΠΕ, ΑΕ.

Σύμφωνα με την παρ. 2 & 3 του άρθρου 76, κάθε εταιρικό μερίδιο εκπροσωπεί ένα μόνο είδος εισφοράς και ο αριθμός των εταιρικών μεριδίων

⁸ Ψυχομάνης, σελ. 414-415

⁹ Λεοντάρης, σελ. 616

αυτών είναι υποχρεωτικά ανάλογος προς την αξία της εισφοράς του κάθε εταίρου.

1.5.1.1. Κεφαλαιακές Εισφορές

Οι κεφαλαιακές εισφορές αποτελούν το κεφάλαιο της εταιρίας και συνίστανται είτε σε εισφορά μετρητών είτε σε εισφορά σε είδος. Όσον αφορά τις εισφορές σε είδος αποτιμώνται πριν γίνει η εισφορά τους στην εταιρία, εκτός εάν η αξία τους προσδιορίζεται στο καταστατικό σε ύψος κατώτερο των 5.000 ευρώ.

Κάθε είδους κεφαλαιακή εισφορά κατατίθεται ολοσχερώς κατά την ίδρυση της εταιρίας ή κατά την αύξηση του κεφαλαίου της και βάσει νόμου κάθε ΙΚΕ οφείλει να έχει οπωσδήποτε τουλάχιστον ένα μερίδιο που να εκπροσωπεί κεφαλαιακή εισφορά. Αύξηση ή μείωση κεφαλαιακών μεριδίων επιτυγχάνεται μόνο με αύξηση ή μείωση του κεφαλαίου της εταιρίας (παρ. 3,4&5 άρθρο 77).

1.5.1.2. Εξωκεφαλαιικές Εισφορές

Οι εξωκεφαλαιακές εισφορές ρυθμίζονται από το άρθρο 78 του ν.4072/2012 και συνίστανται σε παροχές εργασίας ή έργου (στις οποίες δεν οφείλεται μισθός ή αμοιβή) οι οποίες δεν αποτελούν κεφάλαιο καθώς δεν μπορούν να παρασταθούν στον ισολογισμό της εταιρίας. Τέτοιου είδους εισφορές υφίστανται σε προσωπικές εταιρίες και εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού, στο οποίο καθορίζεται και η αξία αυτών.

Σε περίπτωση που κάποιος εταίρος δεν εκπληρώσει την εξωκεφαλαιακή εισφορά που έχει αναλάβει, τότε η εταιρία μπορεί είτε να ζητήσει την ολοκλήρωση της εισφοράς αυτής, είτε να ζητήσει την ακύρωση των μεριδίων που αντιστοιχούν στην συγκεκριμένη εισφορά, ενώ είναι σε θέση να απαιτήσει και αποζημίωση από την “ζημιά” που προκλήθηκε από την αποχώρηση του εταίρου.

Σε περίπτωση ακύρωσης εταιρικών μεριδίων¹⁰ λόγω εξόδου εταίρου, αποκλεισμού του ή αναγκαστικής εκποίησης των μεριδίων του, η εταιρία επιβάλλει σε αυτόν την απόδοση ποσού ίσο με την αξία της μη καταβληθείσας παροχής.

¹⁰ Λεοντάρης, σελ. 618

1.5.1.3. Εγγυητικές Εισφορές

Εγγυητικές εισφορές είναι οι εισφορές κατά τις οποίες ο εταίρος αναλαμβάνει την ευθύνη καταβολής των χρεών της εταιρίας μέχρι το ποσό της εισφοράς του. Αναλυτικότερα ο εταίρος που εισφέρει σε εταιρία εγγυητική εισφορά, αναλαμβάνει άμεση, ευθεία, πρωτογενή και σε ολόκληρο ευθύνη, έναντι των εταιρικών δανειστών για τα εταιρικά χρέη, χωρίς να έχει δικαίωμα αναγωγής κατά της εταιρίας. Επομένως ο εταίρος οφείλει να είναι σε θέση κατά “πάντα χρόνο” να προβεί στις καταβολές των χρεών της εταιρίας.

Η αξία των εγγυητικών εισφορών καθορίζεται στο καταστατικό και δεν μπορεί να υπερβαίνει το 75% του ποσού για το οποίο ο εταίρος έχει αναλάβει ευθύνη καταβολής. Σύμφωνα με την αξία αυτή παρέχονται στον κάθε εταίρο και τα αντίστοιχα εταιρικά μερίδια. (άρθρο 79 ν. 4072/2012)

1.6. Λύση ΙΚΕ

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 102 του ν.4072/2012, αν η εταιρία βρίσκεται σε κατάσταση “επαπειλούμενης αδυναμίας” εκπλήρωσης των χρεών της, τότε ο διαχειριστής της εταιρίας υποχρεούται να συγκαλέσει την συνέλευση των εταίρων, προκειμένου να αποφασιστεί η λύση της εταιρίας ή η εξυγίανση της.

Σε αντίθεση με προσωπικές εταιρίες η ΙΚΕ δεν λύνεται για λόγους που επέρχονται στο πρόσωπο κάποιου εταίρου (π.χ. θάνατος, ανικανότητα προς δικαιοπραξία, πτώχευση), αλλά για τους παρακάτω λόγους που αναφέρει το άρθρο 103:

- Αν παρέλθει ο χρόνος διάρκειας της που αναφέρεται στο καταστατικό ή σε περίπτωση που δεν αναφέρεται αν παρέλθει η 12ετία και οι εταίροι δεν προβούν σε παράταση λειτουργίας της εταιρίας με σχετική απόφαση τους.
- Αν η εταιρία κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης.
- Αν προβλέπεται από τον νόμο ή το καταστατικό. κ.α.

Αν συντρέχει κάποιος από τους παραπάνω λόγους πλην εκείνου της παρόδου του χρόνου διάρκειας, τότε ο εκκαθαριστής καταχωρεί την λύση της εταιρίας στο Γ.Ε.ΜΗ.

1.7. Εκκαθάριση ΙΚΕ

Μετά την λύση της εταιρίας έπεται το στάδιο της εκκαθάρισής της. Όταν η εταιρία περιέλθει στο στάδιο της εκκαθάρισης, προστίθεται αυτόματα στην επωνυμία της οι λέξεις «υπό εκκαθάριση». Η εκκαθάριση διεκπεραιώνεται από τον διαχειριστή, εκτός αν το καταστατικό προβλέπει διαφορετικά ή αν αποφάσισαν άλλως οι εταίροι.

Το άρθρο 105 ορίζει την διαδικασία της εκκαθάρισης της ΙΚΕ, κατά το οποίο ο εκκαθαριστής οφείλει να κάνει απογραφή των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της εταιρίας. Έπειτα καταρτίζει τις οικονομικές καταστάσεις τέλους χρήσεως, οι οποίες πρέπει να εγκριθούν από τους εταίρους με σχετική τους απόφαση.

Ο εκκαθαριστής οφείλει να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις της εταιρίας, να εισπράξει τις απαιτήσεις της καθώς και να ρευστοποιήσει την εταιρική περιουσία.

Μετά το πέρας της εκκαθάρισης ο εκκαθαριστής υποχρεούται να καταρτίσει τις οικονομικές καταστάσεις περάτωσης της εκκαθάρισης και με βάση αυτές να προβεί στην διανομή του προϊόντος εκκαθάρισης στους εταίρους κατ' αναλογία των μεριδίων που έχουν στην κατοχή τους.

Ως τελευταία υποχρέωση του εκκαθαριστή είναι να καταχωρήσει την ολοκλήρωση της εκκαθάρισης στο Γ.Ε.ΜΗ.

Τέλος όσο διαρκεί η εκκαθάριση, οι εταίροι δύνανται να αποφασίσουν την αναβίωση της εταιρίας με ομόφωνη απόφαση τους.

2. Η έννοια της ΕΠΕ

Η εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης ορίζεται από τον Ν.3190/1955 και αναφέρεται σε μια εμπορική εταιρία που έχει νομική προσωπικότητα και τα μέλη της δεν ευθύνονται προσωπικά για τις εταιρικές υποχρεώσεις. Αποτελεί κεφαλαιουχική εταιρία¹¹ της οποίας το κεφάλαιο διαιρείται σε ίσα τμήματα τα οποία είναι μεταβιβάσιμα αλλά σύμφωνα με το άρθρο 1, παρ. 2 του ν. 3190/1955 “τα εταιρικά μερίδια δεν δύνανται να παρασταθώσι δια μετοχών”.

Επομένως βασικό χαρακτηριστικό της ΕΠΕ είναι ότι για τα εταιρικά χρέη ευθύνεται απεριόριστα η ίδια η εταιρία, ως νομικό πρόσωπο με την περιουσία της¹², ενώ παράλληλα υπάρχει και η ατομική ευθύνη των εταίρων για τα χρέη της προς τρίτους (π.χ., Δημόσιο, Ι.Κ.Α.), μόνο ως προς το ποσοστό της εισφοράς τους.

Σύμφωνα με τον Ν.3190/1955, για την ίδρυση της Ε.Π.Ε. το ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο οριζόταν στα 4.500€. Έπειτα με τον Ν.4111/2013 περιορίστηκε στα 2.400€ και τροποποιήθηκε ξανά με τον Ν. 4156/2013 όπου πλέον καταργείται οριστικά το ελάχιστο ποσό εταιρικού κεφαλαίου¹³.

Η ΕΠΕ μπορεί να συσταθεί και ως Μονοπρόσωπη ή Αλλοδαπή. Το κεφάλαιο διαιρείται σε εταιρικά μερίδια τα οποία μπορούν να μεταβιβασθούν, όμως, δεν επιτρέπεται να παρασταθούν με μετοχικούς τίτλους όπως γίνεται στη ανώνυμη.

Τέλος αξίζει να αναφερθεί ότι ο τίτλος «Περιορισμένης Ευθύνης» αναφέρεται στον περιορισμό του περιουσιακού κινδύνου των εταίρων.

2.1. Σύσταση ΕΠΕ

Για την σύσταση μιας ΕΠΕ, απαιτείται κατάρτιση του καταστατικού, να καταβληθούν οι εισφορές των συμμετεχόντων εταίρων καθώς και να τηρηθούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας της εταιρίας, όχι μόνο κατά την ίδρυσή της αλλά και καθ' όλη την διάρκεια ζωής της.

¹¹ Αλεξανδρίδου, σελ. 574

¹² Ψυχομάνης, σελ. 379

¹³ <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/13879>

2.1.1. Βασικά στοιχεία ίδρυσης ΕΠΕ

Μερικά βασικά χαρακτηριστικά του καταστατικού¹⁴ της Ε.Π.Ε. είναι τα ακόλουθα:

- Η εταιρική επωνυμία.
- Η έδρα της εταιρίας.
- Η διάρκεια ζωής της θα πρέπει να είναι ορισμένου χρόνου.
- Το αντικείμενο της εταιρικής επιχείρησης.
- Το κεφάλαιο της.
- Τα προσωπικά και εταιρικά στοιχεία των εταίρων όπως π.χ., ονοματεπώνυμο, κατοικία, ιθαγένεια, σύνολο εταιρικών μεριδίων κ.α.
- Το αντικείμενο των εισφορών σε είδος καθώς και η αποτίμησή τους.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι στην Ε.Π.Ε. απαγορεύεται η άσκηση επιχειρήσεων (εργασιών) για τις οποίες έχει ορισθεί από το νόμο άλλος αποκλειστικός εταιρικός τύπος (π.χ. τραπεζικές και ασφαλιστικές εργασίες επιτρέπεται να ασκούνται μόνο από ανώνυμες εταιρείες).

Συνεπώς κάθε εργασία για την άσκηση της οποίας ο νόμος δεν απαιτεί ορισμένο εταιρικό τύπο, μπορεί να ασκηθεί από Ε.Π.Ε. (Νόμος 3190/1955)

2.1.2. Σύνταξη σχεδίου καταστατικού

Οι διαδικασίες σύστασης μίας εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης ξεκινούν από τη σύνταξη του Σχεδίου του Καταστατικού της εταιρίας, όπου απαιτείται κατάρτιση εταιρικής σύμβασης με συμβολαιογραφικό έγγραφο¹⁵.

Το καταστατικό αποτελεί το νομικό έγγραφο της σύστασης της εταιρίας το οποίο περιλαμβάνει όλα τα βασικά θέματα που αφορούν τις σχέσεις των μετόχων, τη διοίκηση της εταιρίας, θέματα που αφορούν τη διάρκεια ζωής της αλλά και τη διάλυσή της.

2.1.2.1. Προέγκριση επωνυμίας

Για κάθε τύπο εταιρίας, εφόσον έχουν επιλεγθεί η επωνυμία και ο διακριτικός τίτλος και είναι γνωστός ο σκοπός και ο τύπος της και αφού βεβαιώνεται από το οικείο επιμελητήριο ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία δεν έχουν ήδη δοθεί σε κάποια άλλη ΕΠΕ και είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου (άρθρο 6, Ν.

¹⁴ Χατζηγάγιος, σελ. 512

¹⁵ Χατζηγάγιος, σελ. 515

3190/1995), δίνεται βεβαίωση για τον αύξοντα αριθμό κράτησης της επωνυμίας, ο οποίος ισχύει για 2 μήνες.

2.1.2.2. Δικαιολογητικά για την έναρξη των εργασιών της ΕΠΕ

Για την έναρξη εργασιών πρέπει να προσκομίσουμε στην αρμόδια ΔΟΥ τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- 1) Αίτηση
- 2) Απόδειξη καταβολής τέλους καταχώρησης στο ΓΕΜΗ (ύψους 10,00€)
- 3) Έντυπο Μ3 προς έλεγχο
- 4) Καταστατικό Σύστασης, ακριβή αντίγραφα ταυτοτήτων ή διαβατηρίων των ιδρυτών/ εταίρων/ μελών του Δ.Σ./ νόμιμων εκπροσώπων/ διαχειριστών.

Επιπλέον στην περίπτωση της Ε.Π.Ε απαιτείται ανακοίνωση περίληψης καταστατικού σύστασης (σε ένα αντίγραφο) για την δημοσίευση της σύστασης στο Γ.Ε.ΜΗ.. (Νόμος 4072/2013)

2.1.3. Τηρούμενα βιβλία από την Ε.Π.Ε.

Η εταιρία περιορισμένης ευθύνης υποχρεωτικά οφείλει να τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ.. Τα βιβλία αυτά τα οποία εκτός των αναλυτικών καθολικών, πρέπει να είναι θεωρημένα από την αρμόδια ΔΟΥ και είναι τα εξής:

- Βιβλίο απογραφών και ισολογισμών
- Συγκεντρωτικό ημερολόγιο
- Γενικό καθολικό
- Αναλυτικά καθολικά
- Βιβλίο γραμματίων εισπρακτέων και βιβλίο γραμματίων πληρωτέων
- Αναλυτικά ημερολόγια

2.2. Τα Βασικά Όργανα της Ε.Π.Ε.

Σύμφωνα με τα άρθρα 10 – 26 του ν.3190/1955, τα υποχρεωτικά όργανα κάθε Ε.Π.Ε. είναι ο διαχειριστής ή διαχειριστές και η Γενική Συνέλευση των εταίρων. Παρακάτω αναφέρονται αναλυτικά τα Όργανα κάθε κατηγορίας.

2.2.1. Οι διαχειριστές της Ε.Π.Ε.

Η διαχείριση και εκπροσώπηση της εταιρίας ασκείται από τους διαχειριστές, οι οποίοι αποφασίζουν για όλα τα θέματα τα οποία δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα της Συνέλευσης (επιδίωξη εταιρικού σκοπού, διοίκηση εταιρίας κλπ.).

Σύμφωνα με το νόμο η διαχείριση και εκπροσώπηση ανήκει από κοινού σε όλους τους εταίρους. Σαν διαχειριστής μπορεί να ορισθεί, ένας από τους εταίρους ή κάποιο πρόσωπο που δεν έχει την ιδιότητα του εταίρου, είτε σύμφωνα με το καταστατικό, είτε με απόφαση της Συνέλευσης των εταιρών. Είναι επίσης δυνατό να ορισθούν περισσότεροι του ενός διαχειριστές, οπότε αποφασίζουν συλλογικά. Σε περίπτωση που το καταστατικό δεν προβλέπει διορισμό διαχειριστή ούτε διορίστηκε από την Συνέλευση, τα καθήκοντά του ασκούνται από όλους τους εταίρους, οι οποίοι ενεργούν ομαδικά.

Οι διαχειριστές είναι υπεύθυνοι και για την τήρηση των λογιστικών βιβλίων που ορίζονται από την νομοθεσία (βιβλία γ' κατηγορίας). Επίσης υποχρεούνται να τηρούν και τα ακόλουθα βιβλία:

- Βιβλίο εταίρων, στο οποίο καταχωρούνται τα στοιχεία ταυτότητας κάθε εταίρου, οι εισφορές, καθώς και κάθε μεταβολή στα πρόσωπα των εταίρων.
- Βιβλίο πρακτικών συνελεύσεων, στο οποίο καταχωρούνται οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τη Συνέλευση.
- Βιβλίο πρακτικών διαχείρισης, στο οποίο καταχωρούνται οι αποφάσεις των διαχειριστών.

Ο εταίρος διαχειριστής της Ε.Π.Ε. ο οποίος ενεργεί στο όνομα και για λογαριασμό της εταιρείας, ακόμα κι αν κατέχει το μεγαλύτερο μέρος ή το σύνολο των εταιρικών μεριδίων (γεγονός που του επιτρέπει να επιδρά στην οικονομική ζωή της εταιρίας), δεν αποκτά την ιδιότητα του εμπόρου αφού κατά το άρθρο 1 Ε.Ν. έμπορος είναι αυτός που επιχειρεί εμπορικές πράξεις στο όνομα του και για δικό του λογαριασμό.

Προκειμένου να αποκτήσουν τα μέλη της Ε.Π.Ε. εμπορική ιδιότητα, πρέπει να έχουν ενεργό συμμετοχή στις εργασίες της εταιρίας.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί, ότι οι διαχειριστές δεσμεύουν την εταιρία με την υπογραφή τους που τίθεται κάτω από την εταιρική επωνυμία.

2.2.2. Η Γενική Συνέλευση της Ε.Π.Ε.

Το ανώτατο όργανο το οποίο είναι υπεύθυνο για την λήψη κάθε είδους απόφασης στην ΕΠΕ είναι η Γενική Συνέλευση. Σύμφωνα με το άρθρο 14, παρ.1, του ν. 3190/1955 “η συνέλευσις των εταίρων δικαιούται να αποφασίζει επί πάσης εταιρικής υποθέσεως, των αποφάσεων αυτής υποχρεουσών και απόντας ή διαφωνούντας εταίρους”.

Οποιαδήποτε απόφαση δεν έχει την συγκατάθεση της ΓΣ θεωρείται από τον νόμο άκυρη.

2.2.2.1. Είδη συνελεύσεων

Τα είδη των συνελεύσεων¹⁶ είναι:

- **Τακτική και έκτακτη**

Η τακτική συνέλευση καλείται καταστατικά από τους διαχειριστές κάθε χρόνο εντός 3 μηνών από την λήξη της εταιρικής χρήσης. Η έκτακτη συνέλευση συγκαλείται επίσης από τους διαχειριστές σε οποιοδήποτε χρονικό διάστημα.

- **Συνήθης και εξαιρετική**

Η συνήθης συνέλευση αποφασίζει για συνηθισμένα θέματα με μικρότερη πλειοψηφία, ενώ η εξαιρετική συνέλευση αποφασίζει για σημαντικότερα θέματα και απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία ή ακόμη και παμψηφία.

- **Καθολική και ομόφωνη**

Η καθολική ή ομόφωνη συνέλευση συγκαλείται και αποφασίζει με την συναίνεση όλων των εταίρων

Ο τόπος σύγκλησης της ΓΣ σε κάθε μία από τις παραπάνω περιπτώσεις, είτε ορίζεται από το καταστατικό είτε αποφασίζεται από τον διαχειριστή και τους εταίρους. Απαγορεύεται να συγκαλείται σε τόπο που καθιστά δύσκολη ή αδύνατη την παρουσία των εταίρων αν και συνήθως λαμβάνει χώρα στην

¹⁶ Χατζηγάγιος, σελ. 537-538

έδρα ή τα γραφεία της εταιρίας. Οι εταίροι πρέπει να λάβουν ειδοποίηση τουλάχιστον 8 μέρες πριν την διεξαγωγή της.

2.2.2.2. Λήψη αποφάσεων της ΓΣ

Δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου¹⁷ έχουν όλοι οι εταίροι που είναι εγγεγραμμένοι στα βιβλία της εταιρίας και διαθέτουν τουλάχιστον ένα εταιρικό μερίδιο.

Ο αριθμός ψήφων που κατέχει κάθε εταίρος είναι ανάλογος με τον αριθμό των εταιρικών μεριδίων που διαθέτει στο κεφάλαιο της εταιρίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 10, παρ. 1 του Ν.3190/1955, όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται μέσω της ΓΣ οποιοσδήποτε κι αν είναι ο αριθμός των εταίρων που παρευρίσκονται. Όποια απόφαση λήφθηκε εκτός της ΓΣ θεωρείται άκυρη.

Ανάλογα με την σπουδαιότητα του θέματος η απόφαση λαμβάνεται είτε με πλειοψηφία, είτε με ομοφωνία. (άρθρα 13 και 38 του ν. 3190/1955)

Με τον όρο πλειοψηφία νοείται σωρευτικά τόσο πλειοψηφία προσώπων όσο και κεφαλαίου¹⁸. Πιο συγκεκριμένα, αυτό το σύνθετο κριτήριο ισορροπεί το προσωπικό και το κεφαλαιουχικό στοιχείο της εταιρίας, το οποίο απαιτεί πλειοψηφία (πλέον του μισού) του όλου αριθμού των εταίρων οι οποίοι εκπροσωπούν περισσότερο από το μισό του όλου του εταιρικού κεφαλαίου.

Το προαναφερθέν ποσοστό προσώπων και κεφαλαίου αφορά την συνήθη πλειοψηφία. Σε σπουδαίες περιπτώσεις όπως στην τροποποίηση του καταστατικού, την απόφαση για καταβολή συμπληρωματικών εισφορών, της πρόωρης λύσης και εκκαθάρισης της εταιρίας απαιτείται εξαιρετική πλειοψηφία, στην οποία απαιτείται τα $\frac{3}{4}$ του όλου αριθμού των εταίρων οι οποίοι εκπροσωπούν τα $\frac{3}{4}$ του όλου εταιρικού κεφαλαίου.

Σε περιπτώσεις σύγκρουσης των προσωπικών συμφερόντων του εταίρου προς τα συμφέροντα της εταιρίας (δεδομένου ότι υφίσταται η υποχρέωση πίστewς) απαγορεύεται στον εταίρο η άσκηση του δικαιώματος ψήφου.

¹⁷ Ψυχομάνης, σελ. 389

¹⁸ Λεοντάρης, σελ. 190

2.2.2.3. Ελαττωματικές αποφάσεις ΕΠΕ

Οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να είναι άκυρη μια απόφαση ορίζονται στο άρθρο 15 του Ν.3190/1955 και χωρίζονται σε:

- Αυτούς που έχουν να κάνουν με το διαδικαστικό κομμάτι και επιδέχονται ίασης με μια δεύτερη ψηφοφορία, όπως η έλλειψη συγκέντρωσης της απαραίτητης πλειοψηφίας, η έλλειψη του ποσοστού των εταίρων που απαιτείται για την διεξαγωγή της Συνέλευσης, κ.α.
- Αυτούς που έχουν να κάνουν με το ουσιαστικό κομμάτι και δεν δέχονται ίασης καθώς έχουν να κάνουν με την νομιμότητα των αποφάσεων είτε από την πλευρά του νόμου, είτε από την πλευρά του καταστατικού. Η προσβολή των αποφάσεων αυτών γίνεται είτε από τους διαχειριστές, είτε από τους εταίρους.

2.3. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των εταίρων

2.3.1. Τα δικαιώματα των εταίρων

Τα δικαιώματα των εταίρων παρέχονται από τον νόμο. Υπάρχει όμως δυνατότητα παραχώρησης περαιτέρω δικαιωμάτων στους εταίρους (σε όλους ή σε ορισμένους) σύμφωνα με το αρχικό ή το τροποποιημένο καταστατικό της εταιρίας.

Το Δικαίωμα Διοικήσεως περιλαμβάνει τα εξής:

- Δικαίωμα διαχείρισης και εκπροσώπησης. Ο νόμος καλύπτει το ενδεχόμενο κενό του καταστατικού και ορίζει ότι το δικαίωμα αυτό ανήκει σε όλους τους εταίρους συλλογικά.
- Δικαίωμα ψήφου. Κάθε εταίρος (εφόσον είναι εγγεγραμμένος στο βιβλίο των εταίρων) έχει δικαίωμα παράστασης, συζήτησης και ψηφοδοσίας σε κάθε Γενική Συνέλευση.
- Δικαίωμα ελέγχου και παροχής πληροφοριών. Εντός του πρώτου δεκαημέρου από την λήξη του ημερολογιακού τριμήνου η εταιρία υποχρεούται να ενημερώσει (εφόσον της ζητηθεί από οποιονδήποτε εταίρο) για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων της. Ο κάθε εταίρος δικαιούται (εντός του προαναφερθέντος χρονικού περιορισμού) να εξετάσει τα βιβλία και τα έγγραφα της εταιρίας. Επίσης μπορεί οποτεδήποτε με δικές του δαπάνες, να ενημερώνεται σχετικά με τα βιβλία των εταίρων και τα πρακτικά των συνελεύσεων.
- Άλλα δικαιώματα. Άλλα ατομικά δικαιώματα διοικήσεως που έχουν οι εταίροι, είναι το δικαίωμα σύγκλησης τακτικής συνέλευσης των εταίρων

σε περίπτωση αδράνειας των διαχειριστών και το δικαίωμα προσβολής των αποφάσεων της συνέλευσης.

Τα τρία δικαιώματα που έχουν διαμορφωθεί στο δίκαιο της ΕΠΕ ως δικαιώματα μειοψηφίας είναι το δικαίωμα να ζητηθεί η σύγκληση έκτακτης συνέλευσης, το δικαίωμα δικαστικής λύσης της εταιρίας και το δικαίωμα να ζητηθεί η ανάκληση εκκαθαριστών.

Τα περιουσιακά δικαιώματα των εταίρων είναι το δικαίωμα στα κέρδη, το δικαίωμα αποζημίωσης και το δικαίωμα στο προϊόν εκκαθάρισης. Αναλυτικότερα:

- Δικαίωμα στα κέρδη. Το δικαίωμα αυτό αφορά την απαίτηση των εταίρων να τους καταβληθεί το ποσοστό που προκύπτει από τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των κερδών ανάλογα με το ύψος των εισφορών τους. Το καταστατικό μπορεί βέβαια να ρυθμίζει το ποσοστό των κερδών που θα διανέμεται και επίσης να αναφέρει ότι ένα μέρος από τα κέρδη θα κρατείται για τον σχηματισμό έκτακτου αποθεματικού. Παρόμοια απόφαση μπορεί να ληφθεί ομόφωνα μέσω της Γ.Σ. όπου μπορεί να αποφασισθεί ότι ένα μέρος από τα κέρδη δεν θα διανεμηθούν.
- Δικαίωμα αποζημίωσης. Ο εταίρος έχει δικαίωμα αποζημίωσης στις περιπτώσεις εξόδου και αποκλεισμού του από την εταιρία.
- Δικαίωμα στο προϊόν εκκαθάρισης. Οι εταίροι έχουν δικαίωμα στο προϊόν της εκκαθάρισεως κατά το λόγο των εταιρικών τους μεριδίων.

Όπως στην ΙΚΕ έτσι και στην ΕΠΕ υπάρχει δυνατότητα αποκλεισμού κάποιου εταίρου εφόσον υφίσταται σπουδαίος λόγος, έπειτα από αίτηση του διαχειριστή ή κάποιου εταίρου και αφού έχει προηγηθεί σχετική απόφαση των εταίρων στην Γ.Σ. Τα άρθρα 33 και 44 του Ν. 3190/1955 δεν προσδιορίζουν με σαφήνεια την έννοια του σπουδαίου λόγου, επομένως σπουδαίος λόγος για την έξοδο ή τον αποκλεισμό του εταίρου δύναται να αποτελέσει η άρνηση αυτού να συντελέσει στην επίτευξη του στόχου της εταιρίας, καθώς και οι συνεχείς διαφωνίες και διενέξεις με αποτέλεσμα την διαταραχή των εταιρικών σχέσεων, με συνέπεια τον κίνδυνο της υπόστασης και της ομαλής λειτουργίας της εταιρίας.

2.3.2. Υποχρεώσεις των εταίρων

Η βασική υποχρέωση των εταίρων είναι η καταβολή της εισφοράς τους κατά τη σύνταξη του καταστατικού και η καταβολή συμπληρωματικής εισφοράς κατά την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου (σε περίπτωση που αναφέρεται με ρήτρα στο καταστατικό, σε περίπτωση ζημιάς που προκύπτει στον ισολογισμό, με απόφαση της ΓΣ που λήφθηκε με αυξημένη πλειοψηφία).

Κατά τα λοιπά μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ υποχρεώσεων που απορρέουν από τον νόμο ή από το καταστατικό¹⁹.

- Υποχρεώσεις από το νόμο. Όταν ισχύει η νόμιμη διαχείριση και εκπροσώπηση, δεν υπάρχει μόνο δικαίωμα αλλά και υποχρέωση για την άσκηση των εξουσιών αυτών. Στην περίπτωση αυτή οι εταίροι έχουν τη συναφή υποχρέωση να επιδιώκουν τον κοινό σκοπό καθώς και υποχρέωση πίστωσης, όπως οι εταίροι προσωπικών εταιριών.
- Υποχρεώσεις από το καταστατικό. Το καταστατικό της εταιρίας μπορεί να προβλέπει ή να απορρέουν από αυτό και περεταίρω υποχρεώσεις των εταίρων, όπως η υποχρέωση παρεπομένων παροχών (π.χ. δανειοδότηση της εταιρίας)

2.4. Πτώχευση ΕΠΕ

Για να κηρυχθεί κάποιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο και στην περίπτωση μας μια ΕΠΕ σε πτώχευση πρέπει να βρίσκεται σε μόνιμη ή πλήρη αδυναμία να εξοφλήσει τις οφειλές της, ή εάν το ποσό των ληξιπρόθεσμων οφειλών της είναι τόσο μεγάλο ώστε να αδυνατεί να το αποπληρώσει βάσει των ετήσιων κερδών της.

Σύμφωνα με το πτωχευτικό δίκαιο όταν μια ΕΠΕ πτωχεύει, τότε αυτόματα οδηγείται στην λύση της, χωρίς όμως να επέρχεται πτώχευση των διαχειριστών ή των εταίρων της εταιρίας και αντίστροφα.

Τέλος σε περίπτωση που πτωχεύσει η εταιρία και μετά το στάδιο αυτό μείνουν περιουσιακά στοιχεία, τότε ακολουθεί η εκκαθάριση της.

¹⁹ Ψυχομάνης, σελ. 394-396

2.5. Λύση ΕΠΕ

Σύμφωνα με τα άρθρα 44 και 45 του ν. 3190/1955 μια ΕΠΕ λύεται με ενεργοποίηση της σχετικής διάταξης του νόμου ή του καταστατικού και υποβάλλεται στις συνήθεις διατυπώσεις δημοσιότητας²⁰.

Τέτοιοι λόγοι είναι οι εξής:

- Σε περίπτωση που προβλέπεται από τον νόμο ή το καταστατικό.
- Με απόφαση των εταίρων μέσω ΓΣ, η οποία καλύπτει τα $\frac{3}{4}$ όλου του εταιρικού κεφαλαίου. Η λύση της εταιρίας επέρχεται με την καταχώριση της απόφασης αυτής στο Γ.Ε.ΜΗ.
- Σε περίπτωση λήξης της διάρκειας ζωής της εταιρίας. Η λύση της εταιρίας ισχύει από την ημερομηνία λήξης του χρόνου ζωής που αναφέρεται στο καταστατικό.
- Με δικαστική απόφαση σε περίπτωση ύπαρξης σπουδαίου λόγου, κατόπιν αίτησης των εταίρων, οι οποίοι εκπροσωπούν τουλάχιστον το 1/10 του εταιρικού κεφαλαίου.
- Όταν πραγματοποιήθηκε ο σκοπός της εταιρίας που είχε ορισθεί στο καταστατικό, ή αν υπάρχει αδυναμία επίτευξης αυτού.
- Η κήρυξη της εταιρίας σε πτώχευση κ.α.

2.6. Εκκαθάριση της ΕΠΕ

Την εκκαθάριση της εταιρίας ορίζουν τα άρθρα 46-50 το Ν.3190/1955 και κατά την διαδικασία αυτή η εταιρία εκπροσωπείται από τους εκκαθαριστές της, οι οποίοι λειτουργούν συλλογικά.

Καθ' όλη την διάρκεια της εκκαθάρισης στην επωνυμία προσθέτονται οι λέξεις «υπό εκκαθάριση» και μέχρι την περάτωση αυτής η εταιρία έχει την δυνατότητα αναβίωσης.

Η διαδικασία η οποία ακολουθούν οι εκκαθαριστές είναι²¹ αρχικά η απογραφή της εταιρικής περιουσίας και η σύνταξη ισολογισμού, ο οποίος υποβάλλεται προς έγκριση στην συνέλευση των εταίρων.

Έπειτα οι εκκαθαριστές οφείλουν να ολοκληρώσουν όλες τις εταιρικές υποθέσεις που εκκρεμούν, να εξοφλήσουν τα χρέη (υποχρεώσεις) της εταιρίας, να εισπράξουν τις απαιτήσεις της, να ρευστοποιήσουν τα

²⁰ Χατζηγάγιος, σελ. 577

²¹ Λεοντάρης, σελ. 233-234

περιουσιακά της στοιχεία, να διανέμουν τα κέρδη που αναλογούν στους εταίρους και έπειτα να συντάξουν τον τελικό ισολογισμό. Ο τελικός ισολογισμός υποβάλλεται προς έγκριση στην συνέλευση των εταίρων και τέλος δημοσιοποιείται.

Μετά το πέρας όλων αυτών των διαδικασιών επέρχεται η παύση του νομικού προσώπου της εταιρίας.

3. Σύγκριση των Εταιρικών τύπων ΙΚΕ και ΕΠΕ

Οι εταιρικοί τύποι ΙΚΕ και ΕΠΕ αποτελούν κεφαλαιουχικές κατά βάση εταιρίες με έντονα προσωπικά στοιχεία. Είναι νομικές προσωπικότητες και εμπορικές εταιρίες, ακόμη κι αν ο σκοπός αυτών δεν είναι εμπορικός.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται η σύγκριση των ΙΚΕ και ΕΠΕ που αναλύθηκαν στα παραπάνω κεφάλαια, παραθέτοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές αυτών.

Κάθε νομικό πρόσωπο των εταιριών ΙΚΕ και ΕΠΕ είναι υπόχρεο σε ευθύνες.

Η ΙΚΕ ως νομικό πρόσωπο ευθύνεται μόνο αυτή για τα εταιρικά χρέη, όπως και η ΕΠΕ. Η ΙΚΕ ευθύνεται για τις εταιρικές υποχρεώσεις με την περιουσία της με επιφύλαξη του άρθρου 79 του Ν.4072/2012 στο οποίο αναφέρεται η ατομική ευθύνη των εταίρων της ΙΚΕ που έχουν αναλάβει εγγυητικές εισφορές. Σε αντιδιαστολή η ΕΠΕ είναι υπεύθυνη εξ ολοκλήρου και με την περιουσία της για όλα τα χρέη της εταιρίας, ενώ οι εταίροι αυτής έχουν περιορισμένη ευθύνη μέχρι το ποσό της εισφοράς τους.

Μια ακόμα ευθύνη των ΙΚΕ και ΕΠΕ είναι να αναγράφονται στο τίτλο της εταιρίας ολογράφως οι λέξεις «Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία» και «Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης» αντίστοιχα.

3.1. Σύγκριση της διαδικασίας σύστασης των ΙΚΕ και ΕΠΕ

3.1.1. Τύπος Ιδρυτικής Πράξης

Όσον αφορά τον τύπο ιδρυτικής πράξης, η ΕΠΕ συντάσσεται υποχρεωτικά και με ποινή ακυρότητας με συμβολαιογραφικό έγγραφο (άρθρο 6 παρ.1 Ν.3190/1955), ενώ η ΙΚΕ συντάσσεται με ιδιωτικό έγγραφο, με την εξαίρεση ότι οφείλει να συντάξει συμβολαιογραφικό έγγραφο αν εισφέρονται στην εταιρία περιουσιακά στοιχεία. (άρθρο 49 παρ.2 ν. 4072/2012). Οι ιδρυτές της ΙΚΕ δύνανται να επιλέξουν συμβολαιογραφικό έγγραφο, κυρίως για αποδεικτικούς λόγους σε περίπτωση διαφωνίας τους.

Μια άλλη διαφορά της ΙΚΕ από την ΕΠΕ είναι ότι δεν είναι υποχρεωτική η παράσταση δικηγόρου κατά την σύνταξη του συμβολαιογραφικού εγγράφου σύστασης και τροποποίησης του καταστατικού, ανεξάρτητα με το ύψος του κεφαλαίου της εταιρίας.

Επομένως είναι κατανοητό ότι στην περίπτωση της ΙΚΕ μειώνεται το κόστος ίδρυσής και απλοποιείται η διαδικασία σύστασης της εταιρίας.

3.1.2. Περιεχόμενο Καταστατικό

Το ελάχιστο περιεχόμενο που πρέπει υποχρεωτικά να περιέχει το καταστατικό της ΙΚΕ είναι μια σειρά από στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 50 παρ.1 Ν.4072/2012, ενώ το ελάχιστο περιεχόμενο του καταστατικού της ΕΠΕ ορίζεται στο άρθρο 6 παρ. 2 Ν.3190/1955.

Τα στοιχεία των δυο νόμων που πρέπει να αναφέρονται, παραθέτονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 1. Στοιχεία καταστατικού ΙΚΕ και ΕΠΕ.

ΙΚΕ	ΕΠΕ
<ul style="list-style-type: none">• Το ονοματεπώνυμο, διεύθυνση κατοικίας και ηλεκτρονική διεύθυνση των εταίρων.• Την εταιρική επωνυμία.• Την έδρα της εταιρίας.• Τον σκοπό της εταιρίας.• Την ιδιότητα της εταιρίας ως Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία.• Τις εισφορές των εταίρων κατά κατηγορία εισφορών, την αξία αυτών καθώς και το κεφάλαιο της εταιρίας.• Το συνολικό αριθμό εταιρικών μεριδίων.• Τον αριθμό μεριδίων κάθε εταίρου και το είδος εισφοράς που εκπροσωπούν• Τον τρόπο διαχείρισης και εκπροσώπησης.• Την διάρκεια της εταιρίας.	<ul style="list-style-type: none">• Το ονοματεπώνυμο, διεύθυνση κατοικίας, επάγγελμα και ιθαγένεια των εταίρων.• Την εταιρική επωνυμία.• Την έδρα της εταιρίας.• Τον σκοπό της εταιρίας.• Την ιδιότητα της εταιρίας ως Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης.• Το κεφάλαιο της εταιρίας, την μερίδα συμμετοχής, τα πλείονα εταιρικά μερίδια, καθώς και την βεβαίωση καταβολής του κεφαλαίου.• Το αντικείμενο των εισφορών σε είδος, την αποτίμηση αυτών, το όνομα του εταίρου που τα εισφέρει και το σύνολο της αξίας των εισφορών σε είδος.• Την διάρκεια της εταιρίας.

Παρατηρείται ότι το περιεχόμενο των καταστατικών των δυο εταιριών δεν σημειώνει ιδιαίτερες διαφορές, παρά μόνο ότι η ΙΚΕ κεφαλαιοποιεί και τα τρία είδη εισφορών που διαθέτει, σε αντίθεση με την ΕΠΕ όπου δεν αποτελεί μέρος του κεφαλαίου η εισφορά σε είδος και γι' αυτό διαχωρίζεται στο καταστατικό της.

Ενώ μια ακόμη διαφορά είναι ότι ο τρόπος διαχείρισης και εκπροσώπησης της ΙΚΕ ορίζεται στο ελάχιστο υποχρεωτικό περιεχόμενο του καταστατικού, σε αντίθεση προς τα οριζόμενα στην ΕΠΕ.

3.1.3. Διαδικασία Ίδρυσης

Είναι γεγονός, ότι η διαδικασία που ακολουθείται για την ίδρυση των ΙΚΕ και ΕΠΕ εμφανίζουν τόσο ομοιότητες όσο και ορισμένες διαφορές μεταξύ τους.

Ειδικότερα, η ΙΚΕ ακολουθεί τη διαδικασία ίδρυσης της με την καταχώρισή της στο Γ.Ε.ΜΗ, όπου υποβάλλονται επίσης και οποιαδήποτε τροποποίηση του καταστατικού.

Ωστόσο, εάν το έγγραφο είναι συμβολαιογραφικό, ορίζεται ο συμβολαιογράφος που συντάσσει το συμβολαιογραφικό έγγραφο σύστασης.

Από την άλλη πλευρά, στην περίπτωση της ΕΠΕ η διαδικασία σύστασής της είναι συγκεκριμένη και περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια²²:

- Σχέδιο καταστατικού
- Προέγκριση επωνυμίας (όπως και στην ΙΚΕ)
- Δικηγορικός Σύλλογος για έκδοση γραμματίου προείσπραξης για τον δικηγόρο που θα παρευρεθεί στην υπογραφή του καταστατικού (εάν αυτό απαιτείται)
- Συμβολαιογράφος, όπου πρέπει να έχουν οι εταίροι μαζί τους ΑΦΜ και ΑΤ των μετόχων, το σχέδιο του καταστατικού και το γραμμάτιο για τον δικηγόρο.
- Δ.Ο.Υ. για Φ.Σ.Κ. και για παράβολο ΤΑΠΕΤ.
- Οριστικοποίηση της επωνυμίας στο Επιμελητήριο Ε.Π.Ε.
- Εθνικό Τυπογραφείο με περίληψη του καταστατικού
- Καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ,
- Ασφάλιση εταίρων – Φυσικών προσώπων
- Δ.Ο.Υ για έναρξη
- Επιμελητήριο για εγγραφή
- Δ.Ο.Υ. για θεώρηση

Σε καθαρά πρακτικό επίπεδο είναι φανερό, ότι στην περίπτωση της ΙΚΕ υπάρχει η δυνατότητα ίδρυσής της σε πολύ μικρότερο χρονικό διάστημα σε σχέση με την ΕΠΕ, γεγονός το οποίο οφείλεται στην απλοποιημένη διαδικασία ίδρυσής της, σύμφωνα με τα όσα ορίζει το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Επιπλέον, άλλη μια σημαντική διαφορά κατά την ίδρυση της ΙΚΕ και της ΕΠΕ είναι το γεγονός, ότι στην περίπτωση της ΙΚΕ το κόστος της όλης διαδικασίας είναι αναμφισβήτητα μικρότερο σε σχέση με το κόστος ίδρυσης της ΕΠΕ.

²² <https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/7894>

3.2. Τα Βασικά Όργανα στην ΙΚΕ και ΕΠΕ

Μια ομοιότητα στα βασικά όργανα που διαθέτουν οι ΙΚΕ και ΕΠΕ είναι ότι και οι δυο εταιρίες διαχειρίζονται και εκπροσωπούνται από τον διαχειριστή ή τους διαχειριστές, ενώ μια διαφορά μεταξύ τους είναι ότι στην ΙΚΕ το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων είναι το Σώμα των εταίρων, ενώ στην ΕΠΕ είναι η Γενική συνέλευση.

3.2.1. Διαχειριστής στην ΙΚΕ και ΕΠΕ

Ομοιότητα παρατηρείται στο όργανο διαχείρισης και εκπροσώπησης των δύο εταιριών, εφόσον βάσει των 2 νόμων και στην ΙΚΕ και στην ΕΠΕ μπορούν να ορισθούν περισσότεροι από ένας διαχειριστές, οι οποίοι θα δρουν συλλογικά. Επίσης εάν δεν υφίσταται ορισμός για την διάρκεια της θητείας του διαχειριστή, τότε και στις δυο περιπτώσεις θεωρείται πως είναι αορίστου χρόνου.

Και στις δύο εταιρίες διαχειριστές μπορούν να ορισθούν εταίροι ή και μη εταίροι. Στην περίπτωση όμως της ΙΚΕ διαχειριστής μπορεί να είναι μόνο και με ποινή ακυρότητας (άρθρο 74 παρ.2 Ν. 4072/2012) φυσικό πρόσωπο, ενώ στην ΕΠΕ διαχειριστής δύναται να είναι φυσικό αλλά και νομικό πρόσωπο.

Σύμφωνα με τα άρθρα 64 παρ.1-3 Ν.4072/2012 και 18 Ν.3190/1955, οι εξουσίες των διαχειριστών των ΙΚΕ και ΕΠΕ είναι να εκπροσωπούν τις εταιρίες και να ενεργούν στο όνομά τους κάθε πράξη που αφορά την διοίκηση των εταιριών, την διαχείριση των περιουσιών τους και την επιδίωξη των σκοπών τους.

Οι υποχρεώσεις των διαχειριστών των δυο εταιριών προβλέπονται από τις νόμιμες διατάξεις σχετικά με την ΙΚΕ και την ΕΠΕ. Προκειμένου να γίνουν ευκολότερα αντιληπτές οι ομοιότητες και οι διαφορές των υποχρεώσεων των διαχειριστών στις δυο εταιρίες παραθέτεται ο παρακάτω πίνακας.

Πίνακας 2. Ομοιότητες και Διαφορές των υποχρεώσεων των διαχειριστών ΙΚΕ και ΕΠΕ.

ΙΚΕ	ΕΠΕ
<ul style="list-style-type: none"> • Υποχρέωση δημιουργίας, διατήρησης και συνεχούς ενημέρωσης της εταιρικής ιστοσελίδας. • Υποχρέωση τήρησης του βιβλίου πρακτικών και εταίρων. • Υποχρέωση μείωσης του εταιρικού κεφαλαίου στις οριζόμενες περιπτώσεις. (π.χ. με ακύρωση υφιστάμενων μεριδίων που αντιστοιχούν σε κεφαλαιακές εισφορές.) • Υποχρέωση σύγκλισης της ετήσιας συνέλευσης των εταίρων. • Υποχρέωση καταχώρησης μεταβιβάσεων των εταιρικών μεριδίων στο βιβλίο εταίρων. • Υποχρέωση σύνταξης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων. • Υποχρέωση παράλειψης πράξεων ανταγωνισμού • Τέλος υποχρέωση εκπροσώπησης εταιρίας και λήψης αποφάσεων στο όνομα αυτής, με σκοπό την επιδίωξη του εταιρικού σκοπού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Υποχρέωση σύγκλισης της συνέλευσης των εταίρων. • Υποχρέωση επιμέλειας της δημοσιοποίησης απόφασης της συνέλευσης για μείωση του εταιρικού κεφαλαίου. • Υποχρέωση τήρησης βιβλίων. • Υποχρέωση παροχής πληροφοριών για τις εταιρικές υποθέσεις στους εταίρους. • Υποχρέωση διάθεσης των εταιρικών βιβλίων και στοιχείων της εταιρίας στους εταίρους. • Υποχρέωση παροχής αντιγράφων των πρακτικών στους εταίρους. • Υποχρέωση σύνταξης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και δημοσιοποίηση αυτών. • Υποχρέωση παράλειψης πράξεων ανταγωνισμού. • Υποχρέωση επιμέλειας δημοσιοποίησης της απόφασης της συνέλευσης σε περίπτωση συγχώνευσης ΕΠΕ. • Τέλος υποχρέωση εκπροσώπησης εταιρίας και λήψης αποφάσεων στο όνομα αυτής, με σκοπό την επιδίωξη του εταιρικού σκοπού

Παρ' όλα αυτά είναι δυνατόν να θεμελιώνονται και άλλες υποχρεώσεις των διαχειριστών από τα καταστατικά των εταιριών.

3.2.2. Συνέλευση Εταίρων ΙΚΕ και ΕΠΕ

Με επιφύλαξη του άρθρου 73, οι αποφάσεις των εταίρων της ΙΚΕ λαμβάνονται εντός συνέλευσης, όπως ακριβώς και στην ΕΠΕ. Οι διαχειριστές και των δύο εταιριών είναι υποχρεωμένοι να συγκαλούν την συνέλευση και να ενημερώνουν τους εταίρους τουλάχιστον οκτώ ημέρες πριν την διεξαγωγή της.

Εάν πρόκειται να συγκληθεί η συνέλευση από την μειοψηφία, στην περίπτωση της ΙΚΕ οι εταίροι που διαθέτουν το ένα δέκατο (1/10) του συνόλου των εταιρικών μεριδίων δικαιούνται να ζητήσουν από τον διαχειριστή της σύγκλιση αυτής, ενώ στην περίπτωση της ΕΠΕ οι εταίροι που ζητούν την σύγκλιση της συνέλευσης πρέπει να έχουν στην κατοχή τους τουλάχιστον το ένα εικοστό (1/20) του εταιρικού κεφαλαίου.

Μια σημαντική διαφορά των δυο εταιρικών τύπων είναι ότι οι εταίροι της ΙΚΕ δύνανται να βγάλουν απόφαση και εκτός συνέλευσης, πάντα υπό τις κατάλληλες προϋποθέσεις (που αναφέρθηκαν σε παραπάνω κεφάλαιο), ενώ στην ΕΠΕ αποφάσεις που λήφθηκαν εκτός συνέλευσης θεωρούνται άκυρες.

Όσον αφορά την συχνότητα και το χρονικό περιθώριο σύγκλισης των συνελεύσεων των δυο εταιριών, η τακτική συνέλευση των εταίρων της ΙΚΕ συγκαλείται τουλάχιστον μια φορά κάθε χρόνο προκειμένου να εγκριθούν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, όπως ακριβώς και στην ΕΠΕ. Μια διαφορά όμως είναι ότι στην ΙΚΕ συγκαλείται το αργότερο ως την 10^η ημερολογιακή ημέρα του ένατου μήνα μετά την λήξη της εταιρικής χρήσης, σε αντίθεση με την ΕΠΕ που συγκαλείται εντός τριών μηνών, ενώ μια ομοιότητα και στις δυο εταιρίες είναι ότι όλες οι άλλες συνελεύσεις λέγονται έκτακτες.

3.2.3. Δικαίωμα Ψήφου Εταίρων ΙΚΕ και ΕΠΕ

Στην συνέλευση των εταίρων της ΙΚΕ συμμετέχουν όλοι οι εταίροι αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο, όπως και στην ΕΠΕ, με μόνη διαφορά ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα ψήφου του εταίρου εξ' αποστάσεως αλλά ούτε και με αποστολή επιστολής.

Στην ΙΚΕ κάθε εταιρικό μερίδιο παρέχει δικαίωμα μιας ψήφου, όπως και στην ΕΠΕ όπου ο αριθμός των ψήφων είναι ανάλογος με τον αριθμό των εταιρικών μεριδίων.

Η λήψη απόφασης της συνέλευσης των εταίρων στην ΙΚΕ προϋποθέτει την πλειοψηφία του συνόλου των εταιρικών μεριδίων, δηλαδή το 50% συν ένα εταιρικό μερίδιο, ενώ στην ΕΠΕ προκειμένου να ληφθεί μια απόφαση απαιτείται πλειοψηφία εταίρων οι οποίοι εκπροσωπούν την πλειοψηφία του εταιρικού κεφαλαίου, δηλαδή το 50% συν ένας εταίρος, οι οποίοι εκπροσωπούν το 50% συν ένα εταιρικό μερίδιο. Η συγκεκριμένη προϋπόθεση αποτελεί την βασικότερη διαφορά των εταιριών όσον αφορά την λήψη αποφάσεων.

Για σημαντικούς λόγους που αναφέρθηκαν στα παραπάνω κεφάλαια απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία και στις δυο εταιρίες, όπου στην ΙΚΕ απαιτείται εξαιρετική πλειοψηφία των 2/3 του συνολικού αριθμού των

εταιρικών μεριδίων, ενώ στην ΕΠΕ απαιτείται η εξαιρετική πλειοψηφία των $\frac{3}{4}$ του συνολικού αριθμού των εταίρων, οι οποίοι εκπροσωπούν τα $\frac{3}{4}$ του συνολικού εταιρικού κεφαλαίου.

3.2.4. Αρμοδιότητες Σώμα Εταίρων ΙΚΕ και Συνέλευσης Εταιρών ΕΠΕ

Το σώμα των εταίρων της ΙΚΕ και η συνέλευση των εταίρων της ΕΠΕ είναι τα ανώτατα όργανα των δυο εταιριών, τα οποία έχουν γενική και επικουρική εξουσία να αποφασίζουν για οποιαδήποτε εταιρική υπόθεση, δεσμεύοντας όλους του εταίρους που απουσιάζουν ή διαφωνούν.

Οι αρμοδιότητες αυτών των οργάνων των δυο εταιριών σημειώνουν σημαντικές ομοιότητες και παραθέτονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 3. Αρμοδιότητες Συνέλευσης Εταιρών ΙΚΕ και ΕΠΕ.

ΙΚΕ	ΕΠΕ
<ul style="list-style-type: none"> • Αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση. • Αποφασίζει για τις τροποποιήσεις του καταστατικού. • Αποφασίζει για τον διορισμό και την ανάκληση του διαχειριστή. • Αποφασίζει για την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, την διανομή των κερδών καθώς και για τον διορισμό ελεγκτή. • Αποφασίζει για τον αποκλεισμό εταίρου. • Αποφασίζει για την λύση της εταιρίας και για την παράταση της διάρκειάς της. • Αποφασίζει για την μετατροπή και την συγχώνευση της εταιρίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση. • Αποφασίζει για τις τροποποιήσεις του καταστατικού. • Αποφασίζει για τον διορισμό και την ανάκληση του διαχειριστή. • Αποφασίζει για την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και για την διανομή των κερδών. • Αποφασίζει για την έγερση αγωγής κατά των οργάνων της εταιρίας καθώς και κατά των εταίρων. • Αποφασίζει για την λύση της εταιρίας, για την παράταση της διάρκειάς της και για την συγχώνευση αυτής. • Αποφασίζει για τον διορισμό ή την ανάκληση των εκκαθαριστών.

3.2.5. Ελαττωματικές Αποφάσεις των Εταίρων της ΙΚΕ και της Συνέλευσης Εταίρων της ΕΠΕ

Στην περίπτωση της ΙΚΕ, ελαττωματικές αποφάσεις των εταίρων είναι εκείνες που λήφθηκαν με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος με τον νόμο ή το καταστατικό ή κατά κατάχρηση της εξουσίας της πλειοψηφίας υπό τους όρους του άρθρου 281 του ΑΚ και ακυρώνονται από το δικαστήριο.

Στην περίπτωση της ΕΠΕ οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να είναι άκυρη μια απόφαση χωρίζονται σε αυτούς που έχουν να κάνουν με το διαδικαστικό κομμάτι (επιδέχονται ίασης με μια δεύτερη ψηφοφορία) και σε αυτούς που έχουν να κάνουν με το ουσιαστικό κομμάτι (δεν δέχονται ίασης καθώς έχουν να κάνουν με την νομιμότητα των αποφάσεων είτε από την πλευρά του νόμου, είτε από την πλευρά του καταστατικού).

3.3. Δικαιώματα και Υποχρεώσεις εταίρων ΙΚΕ και ΕΠΕ

Οι εταίροι των ΙΚΕ και ΕΠΕ αλλά και όλων των εταιρικών τύπων έχουν ορισμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις αυτές παρέχονται από τον νόμο ή το καταστατικό, απορρέουν από την απόκτηση ενός ή περισσότερων εταιρικών μεριδίων και δεσμεύουν άρρηκτα όλους τους εταίρους.

Τα δικαιώματα των εταίρων της ΙΚΕ και ΕΠΕ παρουσιάζουν αξιοσημείωτες ομοιότητες, καθώς και στους δυο εταιρικούς τύπους υφίστανται τα δικαιώματα διοικήσεως και τα περιουσιακά δικαιώματα που αναλύθηκαν στα παραπάνω κεφάλαια. Μια διαφορά είναι ότι στην ΙΚΕ όλα τα εταιρικά μερίδια, ανεξάρτητα από το είδος εισφορών που αντιστοιχούν (κεφαλαιακές, εξωκεφαλαιακές και εγγυητικές εισφορές) παρέχουν ίσα δικαιώματα.

Η βασικότερη υποχρέωση των εταίρων και της ΙΚΕ και της ΕΠΕ είναι η καταβολή της εισφοράς τους κατά τη σύνταξη του καταστατικού, η καταβολή συμπληρωματικής εισφοράς (π.χ. για κάλυψη ζημιών) και η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου (π.χ. για επενδυτικούς λόγους).

Μια διαφορά είναι ότι στην ΙΚΕ οι εξωκεφαλαιακές και οι εγγυητικές εισφορές γίνεται να εισέρθουν και μετά την ίδρυση της εταιρίας, ενώ στην ΕΠΕ οι κεφαλαιακές και οι εισφορές σε είδος οφείλουν να εισέρθουν κατά την σύνταξη του καταστατικού. Επιπροσθέτως ο εταίρος της ΙΚΕ που έχει εισφέρει εγγυητική εισφορά είναι υποχρεωμένος να προβεί στις καταβολές των χρεών της εταιρίας, υποχρέωση η οποία δεν υπάρχει στην ΕΠΕ μιας και δεν υφίστανται οι εγγυητικές εισφορές.

Παρ' όλα αυτά και στην ΙΚΕ και στην ΕΠΕ τα δικαιώματα χωρίζονται σε αυτά που έχουν να κάνουν με το νόμο και σε αυτά που ορίζονται από το καταστατικό. Επομένως και στις δυο εταιρίες οι εταίροι υποχρεώνονται σε περίπτωση που δεν έχει ορισθεί από το καταστατικό νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρίας, να εκπροσωπούν την εταιρία και να διαχειρίζονται τις υποθέσεις της. Επίσης υποχρεώνονται να επιδιώκουν τον κοινό σκοπό και να έχουν την υποχρέωση πίστωσης προς την εταιρία.

3.4. Λύση και Εκκαθάριση ΙΚΕ και ΕΠΕ

Η λύση της ΙΚΕ και ΕΠΕ ορίζεται από τα άρθρα 102-103 του Ν.4072/2012 και 44-45 του Ν.3190/1955 αντίστοιχα. Και οι δυο εταιρίες λύνονται οποτεδήποτε με απόφαση των εταίρων που λήφθηκε με αυξημένη πλειοψηφία, σε περίπτωση λήξης της διάρκειας ζωής τους, αν κηρυχτούν σε πτώχευση, αν οι εταιρίες κηρυχθούν άκυρες με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, με ειδικές ρήτρες του καταστατικού, κλπ. Ενώ μια διαφορά είναι ότι η ΕΠΕ δύναται να λυθεί σε περίπτωση θανάτου ενός εταίρου.

Και οι δυο εταιρίες κατά την λύση τους υποβάλλονται στους αντίστοιχους τύπους δημοσιότητας.

Οι ΙΚΕ και ΕΠΕ δύνανται να αναβιώσουν πάντα με ομόφωνη απόφαση των εταίρων, η οποία θα έχει ληφθεί μετά την λύση των εταιριών και εφόσον λύθηκαν με απόφαση των εταίρων, λόγω παρόδου της διάρκειας ζωής τους και λόγω πτώχευσης. Μια διαφορά είναι ότι η ΙΚΕ έχει την δυνατότητα να αναβιώσει ακόμα κι αν έχει αρχίσει η διανομή της εταιρικής περιουσίας, γεγονός που απαγορεύεται στην ΕΠΕ.

Η εκκαθάριση της ΙΚΕ είναι όμοια με εκείνη της ΕΠΕ, καθώς και στις δύο εταιρίες οι εκκαθαριστές ενεργούν κατά τον ίδιο τρόπο, με υποχρέωση να περατώσουν τις εκκρεμείς υποθέσεις των εταιριών, να εξοφλήσουν τα χρέη τους, να εισπράξουν τις απαιτήσεις τους και να μετατρέψουν σε χρήμα την εταιρική περιουσία προκειμένου να διανεμηθεί στους εταίρους. Καθ' όλη αυτή την διαδικασία στον τίτλο των εταιριών προστίθενται οι λέξεις «Υπό Εκκαθάριση» και μετά το πέρας αυτής της διαδικασίας παύει το νομικό πρόσωπο της εταιρίας.

4. Συμπεράσματα

Δεν χωρά αμφιβολία, ότι η ΙΚΕ αποτελεί μια ιδιαίτερα καινοτόμα μορφή εταιρίας, με την ΕΠΕ να θεωρείται ο πρόδρομός της.

Όσον αφορά τη σύγκριση των δύο εταιρικών τύπων, όπως φάνηκε από την παρούσα εργασία υπάρχουν αρκετά κοινά σημεία, αλλά και σημαντικές διαφορές τόσο όσον αφορά τη διαδικασία ίδρυσης τους, την νομική θέση των εταίρων, τη γενική συνέλευση καθώς και στο κομμάτι λύσης.

Η ΙΚΕ δύναται να αποτελέσει την "εναλλακτική" επιλογή εταιρικής μορφής αντί της ΕΠΕ, λόγω των ομοιοτήτων που διαθέτουν οι δύο εταιρικοί τύποι, καθώς και λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που διαθέτει η νέα εταιρική μορφή. Ειδικότερα η ΙΚΕ με την απλοποίηση της διαδικασίας σύστασής της, με την εισαγωγή των εξωκεφαλαιακών και των εγγυητικών εισφορών, καθώς και με την ευελιξία που παρέχει στους εταίρους της σε θέματα διαχείρισης, αποκτά αξιοσημείωτα πλεονεκτήματα που την καθιστούν πρωταγωνιστή του ελληνικού εταιρικού δικαίου στα δύσκολα χρόνια της οικονομικής κρίσης και περισσότερο ελκυστική του διαρκώς μεταβαλλόμενου και απρόβλεπτου επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Συμπερασματικά, όλα τα παραπάνω δικαίως θα μπορούσαν να καταστήσουν την ΙΚΕ έναν ενδιαφέρον σύγχρονο νομικό τύπο ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας σε μια περίοδο όπου η Ελλάδα έχει την ανάγκη να ενισχυθεί από ευέλικτους θεσμούς, απαλλάσσοντας τις νομικές δυσκαμψίες του ίσχυαν και προωθώντας την ευρηματικότητα και την επιχειρηματικότητα.

Βιβλιογραφία

Αλεξανδρίδου, Ε. (2012). *Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών - Προσωπικές και Κεφαλαιουχικές Εταιρίες*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Ευθυμιάτου, Α. Π. (1996). *Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου*. Αντ. Ν. Σακουλά.

Καρατζά, Λ. *4 Κώδικες ΑΚ, ΚΠολΔ, ΠΚ, ΚΠΔ*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Λεοντάρης, Μ. Κ. (2013). *Προσωπικές Εταιρείες Ε.Π.Ε. - Ι.Κ.Ε. ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΕΣ*. ΠΑΜΙΣΟΣ.

Σπυριδώνος, Α. Π. (2012). *Δίκαιο ΙΚΕ & ΕΠΕ*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Χατζηγάγιος, Θ. Γ. (2015). *Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών*. Θεσσαλονίκη: ΑΝΙΚΟΥΛΑ.

Ψυχομάνης, Σ. Δ. (2013). *Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών*. ΣΑΚΚΟΥΛΑ.